

Akademisk Råd

M Ø D E R E F E R A T

7. MARTS 2023

Forum Akademisk Råd

LEDELSE OG FORA

Møde afholdt 7. marts 2023

ØSTER FARIMAGSGADE 5, LOK.

Sted CSS-18.1.08

12.1.18

Referent Rune Heiberg Hansen

1353 KØBENHAVN K

DIR 35 33 45 37

Til stede

Mikkel Vedby Rasmussen (MVR), Sara Hagemann (SH), Martin Marcussen (MM), Pernille Bang (PB), Claus Kreiner (CK), Randi Starrfelt (RS), Kristian Karlson (KK), Cecilie Rubow (CR), Peter Witfelt Larsen (PWL), Sofie Kay Hulgaard (SKH) og Asta Mathilde Mølstrøm (AMK)

lec@samf.ku.dk

www.samf.ku.dk

REF: LEC

Dagsorden

Ad 1) Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt uden bemærkninger.

Ad 2) Godkendelse af referat

Der var bemærkninger til referatet.

Mikkel Vedby Rasmussen (MVR) konkluderede, at AR's sekretær samler bemærkninger til referat og sender revideret referat i skriftlig godkendelse.

Ad 3) Akademisk frihed

MVR indledte med at erindre om AR-medlemmernes opgave med at drøfte ønsker og behov vedrørende fremtidige debatter om akademisk frihed lokalt og bad medlemmer om at præsentere resultaterne af disse lokale drøftelser.

Denne tilbagemelding blev indledt med en bordrunde og dernæst en samlet diskussion.

SIDE 2 AF 5

PWL, SKH og AMK oplyste, at der ikke har været bredere lokale drøftelser blandt studerende om akademisk frihed, men noterede at de studerendes interesse primært er forankret i debatter om akademisk frihed inden for de enkelte fagdiscipliner.

MM orienterede om, at han på IFS har foretaget en undersøgelse opdelt i hhv. formelle fora og uformelle drøftelser med enkelt-VIP. I IFS' forskningsudvalg har der ikke været en drøftelse af forskningsfrihed generelt, om end der har været en specifik drøftelse af kampagnen #pleasedontstealmywork, hvor resultatet blev afholdelse af et seminar om forskningsledelse og fagligt samarbejde i forskningsprojekter. På instituttets seneste forsknings-retreat blev akademisk frihed ikke været drøftet. Endelig indgår akademisk frihed ikke i instituttets selvevalueringsrapport ifm. den igangværende forskningsevaluering.

MM har på tomandshånd drøftet akademisk frihed med en række kolleger på instituttet. 2 VIP har i de dialoger udtrykt, at de ikke føler, at de kan deltage i en bredere debat om akademisk frihed, men det er ikke MM's vurdering, at der generelt er bekymring for at drøfte akademisk frihed. Selvcensur og 'wokeism' opleves ikke p.t. som et problem på IFS, men MM bemærkede, at der er en bekymring for, at det kan blive et problem på sigt, hvorfor der på generelt KU-niveau kan være værdi i fx at tilslutte sig Chicago-principperne.

MM noterede endvidere, at rammerne for formel ledelse for nogle VIP kan opleves som et problem, hvis ledelsesfokus i høj grad er på at tiltrække midler, men i mindre grad på hvilke emner, der skal tiltrækkes midler til. Endvidere bemærkede MM, at normsystem kan opleves som en kilde til udfordring af den akademiske frihed, da der er mindre tid til forberedelse, vejledning og feedback. Det kan påvirke kvaliteten af forskning og undervisning.

I forhold til politisk indblanding i form af politiske holdninger til, hvad der forskes i og hvordan, vurderede MM, at dette grundlæggende opleves som legitimt på IFS, men der kan være problematiske forsøg på at hænge enkeltforskere ud. Her forventer VIP, at universitetsledelsen skal stå op for forskerne, men forskningsmiljøerne skal ligeledes have selvjustits ift. forskningskvalitet og på, at man som forsker udtaler sig som forsker på baggrund af forskning, ikke personlige holdninger.

MM noterede, at #pleasedontstealmywork ikke på IFS opleves i sig selv som udtryk for en trussel mod akademisk frihed, men der kan være behov for endnu stærkere redskaber til at håndtere problemer i forskningsgrupper fx vha. en tydeligere named person-funktion.

CK har afholdt et lokalt møde på ØI om akademisk frihed. Der er en generel støtte til Chicago-principper, men enighed om at der ikke bør være lokale SAMF-principper, hvorfor evt. principper bør være på KU-niveau. Universitetsloven opleves på ØI som en god ramme for beskyttelse af forskningsfrihed, samtidig med at økonomiske rammer påvirker mulighederne for at bedrive forskning. Når der politisk er fokus på og kritik af navngivne forskere eller specifikke miljøer, er det vigtigt, at KU som institution bakker op om og beskytter forskerne, men der er også en oplevelse af, at dette sker i dag. Forskere skal og kan bidrage til den offentlige debat, men det forudsætter en opmærksomhed på, hvad forskerne har forskningsmæssigt belæg for, og hvad der er personlige holdninger. Endelig er der ikke på ØI en oplevelse af, at 'wokeism' eller selvcensur er en trussel mod den akademiske frihed.

RS oplyste, at der har været en lokal drøftelse på IFP, som i høj grad fokuserede på undervisningsfrihed set i lyset af blokaden af instituttet ved en gruppe studerende i december 2022. Denne frihed er ikke eksplicit beskyttet af de eksisterende regler, som forholder sig til forskningsfrihed. Undervisningsfrihed er snarere indforstået under forskningsfrihed. Med den verserende diskussion om indholdet af undervisningen på IFP in mente, bør KU's principper mere eksplicit sidestille forsknings- og undervisningsfrihed. Her pegede RS på, at undervisningsfrihed samt de studerendes ret til at være kritiske over for undervisningen er eksplicit fremhævet i SDU's principper.

KK har på SOC drøftet akademisk frihed. Herfra var det holdningen, at et eventuelt princippapier skal være forankret på KU og ikke lokalt på SAMF. En lokal indsats kunne dog være et udvalg på SAMF, som kunne rådgive ledelsen om konkrete sager, inden der træffes afgørelse.

For at forbedre rammevilkårene for den akademiske frihed bragte KK et forslag om seed-funding til juniore stillinger på banen. Sådanne midler kan muliggøre forfølgelse af ideer, uden at der skal søges midler eksternt. Endvidere foreslog KK at invitere nobelprismodtager professor Morten Meldal til en drøftelse af akademisk frihed og grundforskning.

KK rejste endvidere rammevilkår for undervisningsfrihed som dimension i akademisk frihed. Da der på SOC er kommet en begrænsning på

muligheden for at udbyde fag, oplever nogle VIP en begrænsning på muligheden for i undervisningen at forfølge egne interesser pba. faglig interesse. Dette er del af et bredere spørgsmål om den akademiske debat om uddannelsens udvikling og indhold.

Endelig bemærkede KK, at der er en bevægelse i det internationale forskningsmiljø, hvor bl.a. tidsskrifter inden for sociologi er præget af meget tydelige 'woke-tendenser' i centrale publikationers redaktionelle praksis, som forskningsfriheden dermed påvirkes af.

CR oplyste, at hun har afholdt møde med VIP på ANT. Her opleves der stadig mindre frirum til selv at vælge forskningsmetode og emne. Endvidere opleves der en manglende opbakning til VIP, der indgår i den offentlige debat både nationalt og internationalt, hvorfor der kan være en frygt for at stå alene. Særligt internationalt kan det være svært at navigere, da det er et mere ukendt landskab.

For at styrke muligheden for at indgå i den internationale debat foreslog CR, at der fx kan nedsættes en arbejdsgruppe, som kan afsøge scenarier for udfordringer og løsninger, hvilket vil kunne give VIP mere tryghed for at indgå i debatter. Endvidere efterspurgte CR tydeligere rammer for, hvordan KU kan bistå forskere ift. akademisk virke i repressive regimer. Mens der tidligere har været en opfattelse af, at det er den enkelte forsker, der bedst selv kan håndtere aktivitet i sådanne regimer, er der nu i højere grad brug for en mere institutionel opbakning.

CR bemærkede endvidere, at der på ANT er der en bekymring for, om man som VIP kan miste sit job, hvilket påvirker oplevelsen af akademisk frihed. Ligeledes er der på ANT en bekymring for, at forskningen primært tænkes i økonomiske termer, hvilket fjerner fokus på det faglige. Den projektliggørelse af forskning, der følger af finansieringen, oplever CR påvirke den akademiske frihed, da den atomiserer forskningen.

I den samlede diskussion blev følgende fremført:

CK bemærkede ift. KK's forslag om et rådgivende udvalg, at der kan være behov for dette i meget konkrete sager, men ikke et stående udvalg. Ift. seed-funding bemærkede CK, at det bør være et institut-spørgsmål, men det er vigtigt med en faglig vurdering, inden projekter gennemføres.

AR's medlemmer drøftede dernæst de forskellige rammer for akademisk frihed, som følger af forskellige forskningsroller. Når forskning bliver mere holdbaserede indsatser, bliver ledelsesrollen særligt for professorer større,

og bidraget til forskningen gennem mere organisatoriske aktiviteter fylder mere. Det giver andre rammer og en anden identitet, end når forskningen i højere grad er en personlig indsats.

MVR spurgte ind til, hvordan vi kan håndtere undervisningsfrihed. SKH bemærkede, at undervisernes frihed skal respektere de studerendes frihed til at udfordre og kritisere undervisningen. Hertil noterede KK, at studienævnet har til opgave at forholde sig til kvaliteten af undervisningen og MVR bemærkede, at undervisningsfrihed ikke kan være argument imod krav til undervisningskvalitet.

MVR opsummerede, at der skal arbejdes videre med rammerne for akademisk arbejde med og i autoritære regimer både i forhold til beredskab og mere principielle betragtninger. Endvidere noterede MVR, at der er en balance mellem at skulle tiltrække midler og fokus på faglighed i sig selv, særligt når op mod 1/3 af fakultetets indtægter kommer fra eksterne kilder. MVR bemærkede også, at der fra fakultetets side gøres en del skridt for at understøtte forskere, som udfordres i den offentlige debat o.l., men at disse ofte i sagens natur vil være usynlige for den brede kreds. Endvidere kan der drøftes økonomisk bæredygtighed og undervisningsfrihed.

Ad 4) Eventuelt

Intet til referat.